

ÖĞRENMEYİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Mehmet Ali SEVEN^{*}
Ali Osman ENGİN^{**}

Özet: Öğrencilerimizin derslerinde başarılı olması için, hepimizin bildiği gibi okulda aktarılan bilgilerin öğrenilmesi, öğrenilen bilgilerin kalıcılığının sağlanması için de konu üzerinde çalışma yapılması gereklidir. İnsanların bir şeyleri öğrenmesini ve o konu üzerinde çalışma yapmasını etkileyen psikolojik, sosyal ve fiziki faktörler vardır. Kısacası; bir eğitim ve öğretim etkinliğinin işe koşulan tüm unsurları, eğitim ve öğretim başarısını etkileyen temel değişkenlerdir. Bu çalışmada bu temel değişkenlerden, anket maddelerini oluşturan sorularımız kapsamına giren öğrenci kanaat ve gözlemlerine dayalı olarak mevcut duruma atıfta bulunmak amacıyla değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, öğretim, öğrenme başarısını etkileyen faktörler ve değişkenler.

I. Giriş

İnsan, biyolojik bir organizma olarak içinde doğduğu kültürel uyarıcılar örüntüsüyle sürekli etkileşim halindedir. Birey, kültürel ve toplumsal çevresiyle etkileşimi sonucunda yeni yeni davranışlar kazanır. Birey açısından “sosyalleşme” “kültürlenme”, toplum açısından ise “sosyalleştirme” “kültürlenme” olarak adlandırılan bu süreç, aslında kapsamlı bir öğrenme ya da öğretme sürecidir. Kendi sürekliliğini sağlayabilmek için, toplum da, üyelerinin belli özelliklere sahip olmasını isteyecektir. Bundan ötürü, bireyler, hem kendilerinin hem de üyesi buldukları toplumun gereksinimlerini gidermede işe yarayacak belli bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıklar kazanmak zorundadır.

Eğitim insanlığın doğuşundan beri daima olagelmiştir; günümüzde de uygarlık düzeyi ne olursa olsun her toplumda süregelenmektedir. Nüfusu sınırlı ilkel bir kabilede, insanoğlu, bir taraftan temel gereksinimlerini karşılamak için kullandığı araçların geliştirmeye çalışmış, bir taraftan da toplumdaki çocuk, genç ve diğer yetişkinler örgün olmayan bir eğitim vermiştir. Böyle bir toplumda birey canlı-cansız çevre ile etkileşim yoluyla öğrenmiştir ve öğrenmektedir.

II. Öğrenme Nedir?

Tekin, öğrenmenin insan yaşamındaki yerini şu şekilde açıklamaktadır;

Dünyaya gözünü açan insan yavrusunun, yaşamını sürdürebilmesi ve yaşamın gereklerini yerine getirebilmesi açısından, göreceli de olsa, kendi kendine yeter duruma gelmesi uzun zaman alır. İnsan, bu süre içinde birçok

^{*} Dr., Atatürk Üniversitesi, Dilmer, Erzurum.

^{**} Y.Doç. Dr., Kafkas Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri ABD.

davranış kazanır. İnsan davranışlarının tamamına yakın bir kısmı öğrenilmiş davranışlardır ve onlar insan yaşamının belirleyicisi durumundadır. Oysa bu durum, diğer canlılar için hiç de öyle değildir. Bir, bebek, tam anlamıyla biyolojik bir organizma olarak doğar. Bu organizmanın yaşamını sürdürebilmesi, en azından, onun açlık ve susuzluğunun giderilmesine bağlıdır. Uzun süre, ana-babasının yardımına gerek duyan insan yavrusu, yeme-içme gibi biyolojik gereksinimlerinin karşılanabilmesinde bile, belki basit, ama yeni bazı davranışlar kazanmak zorundadır. Sözgelisi, acıkan bir bebek, açlığını giderecek sütün ya da annesini memesinin kendisine gelmesi için bir takım hareketler yapar. Eğer bu davranışlardan belli birisi ve sadece o yapıldığında anne çocuğa meme veriyorsa, artık çocuk, her acıkışında kendisine anne memesini getiren hareketi yapacak hale gelecektir. İşte bu, bir öğrenmedir.¹

Öğrenme, davranışla ilgilidir. Davranış ise, organizmanın yaptığı her türlü hareketi ifade eder. Öyleyse, organizmanın doğrudan ya da dolaylı olarak gözlenebilen her türü hareketine davranış diyebiliriz. Örneğin konuşma, yürüme, elini oynatma, düşünme, bir kompozisyon yazma, bir radyoyu onarma, bağırma, yüzün kızarması birer davranıştır. Elin oynatılması görülebilir, konuşma ve bağırma işitilebilir; fakat davranan organizma tarafından fark edilebilen düşünme gibi davranışlar ise başkaları tarafından dolaylı olarak görülebilir. Bir öğrenci, çoktan seçmeli bir test maddesinde doğru cevap olarak düşündüğü seçenek ya da seçenekleri belirten harfleri daire içine alabilir; burada, daire içine alma bir davranış biçimidir. Bununla birlikte, okul durumlarında, öğrencinin doğru cevabı işaretlemeye yaptığı dairenin düzgünlüğüyle değil de bu işaretleme davranışının ürünü olarak alınan puanla ilgilenilir. O halde davranış, gözlenebilir bir harekettir ya da birçok hareketin sonucu olarak ortaya çıkan gözlenebilir bir üründür.

Okullar, kazandırılması bakımından aralarında birazcık fark bulunan şu iki tür davranışla ilgilenir: (1) Öğrenciye, onun daha önce hiç yapmamış olduğu yeni davranışlar kazandırma, (2) öğrencinin daha önceden edinmiş olduğu bir davranışı, yeni bir içerik içinde ve eskisinden biraz değişik bir biçimde yapılmasını sağlama. Bu son durumda öğretmen, önceden var olan bir davranışın yeni bir koşul ya da uyarıcının kontrolü altında da gösterilmesi, geliştirilip yaygınlaştırılmasıyla ilgilenmektedir. Okullarda ilgilenilen bu iki davranış türüne paralel olarak iki tür öğrenmeden söz edilebilir. Birinci öğrenme tipi, yeni bir tepki ya da davranışı içerir; bu, edinme-kazanma olarak adlandırılır. İkincisi de, önceden edinilmiş bir davranışın, yeni koşullarda ya da yeni uyarıcılar karşısında da gösterilir duruma gelmesidir; bu da yaygınlaşma olarak adlandırılır. Edinme ve yaygınlaşma, davranıştaki bir değişimin örnekleridir. Bir öğrenci, davranışında bir değişme gözlediği zaman öğrenmiştir. Aslında, bireyde belli davranış değişmelerinin oluşması demek, bireyin belli özellikler kazanması demektir. Öğrenme davranışta bir değişmedir.

¹ Tekin, Halil. (2004). “Eğitim de Ölçme ve Değerlendirme”. Yargı Yayınevi, Ankara, s: 2 – 4.

Daha belirgin ifadeyle, “öğrenme, yaşantı ürünü nispeten kalıcı izli davranış değişmesi” olarak tanımlanabilir.² Herhangi bir yanlış anlamaya neden olmamak için, burada şu iki noktanın belirtilmesi gerekmektedir: (1) Her davranış değişmesi bir öğrenme değildir, (2) öğrenmenin olup olmadığı doğrudan gözlenemez; davranıştaki bir değişmeyi gözlemenin sonucu olarak öğrenmenin gerçekleşmiş olduğuna hükümlenir. Her davranış öğrenme değildir. Bireydeki geçici görülen davranışlar ile doğal büyüme ve olgunlaşma sonucu ortaya çıkan davranışlar öğrenme sayılmazlar.

A. Öğrenmeyi Etkileyen Faktörler

Bir öğrenme durumunda öğrenen, öğrenme, öğrenilen, öğretene ve öğrenme ortamı olmak üzere beş öge bulunur. Bu beş öge, öğrenmeyi etkilemeleri açısından ele alındığında, son iki ögenin öğrenmeyi doğrudan etkilemediği, diğer öğeleri etkileyerek, yani dolaylı öğrenme üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Örneğin, öğretene öğrenmeyi doğrudan etkilemek yerine, öğrenenin öğrenmeye daha hazır hale gelmesine yardımcı olmak, öğrenme malzemesini daha kolay öğrenilebilecek bir şekilde sokmak ve uygun öğrenme stratejisini kullanmak yoluyla öğrenenin kolayca gerçekleşmesini veya zorlaşmasını sağlayabilir. Benzer bir şekilde, fiziksel ortamın araç-gereç, ısı, ışık ve ses açısından özelliklerini ifade eden öğrenme ortamı da, öğreneni öğrenmeye yönlendirmek, çeşitli öğrenme stratejilerinin kullanılmasına uygun olmak ve öğretim araçlarını içermek yoluyla öğrenmeyi kolaylaştırabilmektir. Dolayısıyla, öğrenmeyi etkileyen faktörler olarak öğrenen ile ilgili ve öğrenme malzemesiyle ilgili olmak üzere üç grupta ele alınmaktadır.³

1. Öğrenen ile İlgili Faktörler

Öğrenen ile ilgili faktörler, öğrencinin iyi öğrenme yapabilmesi için sahip olması gereken özellikleri ifade eder. Bu özelliklerin başında türe özgü hazır oluş gelmektedir.

a. Türe özgü hazır oluş

Türe özgü hazır oluş, öğrenecek olan organizmanın, istenilen davranışı göstermek için gerekli biyolojik donanıma sahip olması gerekir. Yani, öğrenenin tür olarak öğrenebilecek durumda olması gerekir. Papağana konuşmayı öğretebiliriz, ama serçeye öğretemeyiz. Türe özgü hazır oluş budur. Bu, o kadar açık bir faktördür ki, dikkate alınmaması düşünülemez bile. Onun açık olması, tabii ki önemsiz olması anlamına gelmemektedir. İnsanlara da her

² Senemoğlu, N. (2005). “Gelişim Öğrenme ve Öğretim”, Gazi Kitapevi, Ankara, s: 10 – 25.

³ Bacanlı, H. (2005). “Gelişim ve Öğrenme”, Nobel Yayın ve Dağıtım, Ankara, s: 55.

şeyi örneğin uçmayı öğretemeyiz. Çünkü insan türü her davranış için hazır oluş durumunda değildir.

b. Olgunlaşma

Organizma türe özgü hazır oluş durumunda olabilir, ama eğer gerekli olgunluğa ulaşmamış ise, gene öğrenemeyecektir. Davranışların öğrenilmesi için, organizmanın belli bir olgunluğa, gelişmişlik düzeyine ulaşmış olması gerekir. Olgunlaşma yaş açısından ve zeka açısından ele alınabilir:

Yaş: iyi bir öğrenmenin olabilmesi için, organizmanın o davranışı öğrenebilmek için gerekli yaşa gelmiş olması gerekir. Örneğin, insanın yürüme öğrenebilmesi için 9 ay civarında bir yaşa gelmiş olması gerekir.

Zeka: Bazı kişiler yaş olarak olgunlaşmış olsalar bile, öğrenemeyebilirler, çünkü zihinsel açıdan yeterli olgunluğa ulaşmamış olabilirler. Zihinsel açıdan olgunluk genel olarak zeka kavramı ile ele alınır. Zekayı, herkesin üzerinde anlaşabildiği bir tanımlanmamış olmakla birlikte, “yeni durumlara uyum yapabilme gücü” şeklinde tanımlanabilir. Zeka, bireysel farklılıklarla ilgili bölümde ele alınmıştır.

c. Genel Uyarılmışlık Hali

Uyarılmışlığın düzeyi bireyin dışarıdan gelen uyarıcıları alma derecesi olarak anlaşılabilir. Kişi dışarıdan çok az uyarıcı alıyorsa, genel olarak uyarıcılara karşı kapalı ise, uyarılmışlık düzeyinin düşük, (örn. uyku), çok fazla uyarıcı almışsa, yüksek (örn. panik) uyarılmışlık düzeyinde demektir.

Uyarılmışlığın azı da çoğu da öğrenmeyi zorlaştırır. İyi bir öğrenmenin meydana gelebilmesi için uyarılmışlık düzeyinin orta düzeyde olması gerekir.

Kaygının öğrenmeye etkisi genel uyarılmışlık düzeyine benzer. Çok düşük ve çok yüksek kaygı düzeyleri öğrenmeyi zorlaştırırken, orta düzeyde bir kaygı duymak öğrenmeyi kolaylaştırır ve teşvik eder. Ancak kaygının öğrenmeye etkisi kişilere göre farklılık göstermektedir. Akademik yetenek ve benlik saygısı gibi özellikler kaygının öğrenmeye etkisini farklılaştırabilmektedir. Örnek için, akademik yeteneği düşük ve yüksek öğrenciler kaygının azlığı veya çokluğundan etkilenmezken, orta akademik yeteneğe sahip olan öğrenciler aşırı kaygılandıkları zaman daha az öğrenebilmektedirler. Benlik saygısı yüksek öğrencilerin kaygıya dayanma sınırları da yüksek olmakta, diğer öğrencilerin öğrenmesini olumsuz olarak etkileyen kaygı düzeylerinde bile öğrenme sağlayabilmektedir. Ancak, okullarda sınıf halinde ders yapıldığı için, öğrencilerin ortalama özelliklerine göre hareket etmek gerekir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu gerek akademik yetenek, gerekse benlik saygısı açısından orta düzeydedir. Dolayısıyla, eğitimde de orta düzeydeki öğrenciler dikkate alınarak, kaygının “azı karar, çoğu zarar” olduğunun akılda tutulması yararlı olacaktır. Şu noktanın da vurgulanması

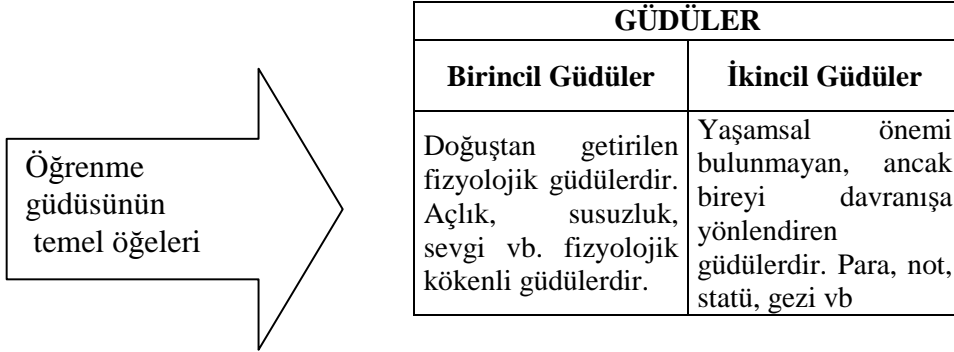
gerekir ki öğrencileri aşırı kaygılandırmak korkusuyla onları hiç kaygılandırmamak da uygun bir davranış olmayacaktır. Orta yol izlenmelidir.⁴

d. GÜDÜ (Motivasyon)

Organizmayı harekete geçiren güç olarak tanımlanan güdü, öğrenmede önemli bir etkidir. GÜDÜ, organizmanın davranışta bulunmadan önceki süreçleri (ilgi duyma, önem ve öncelik verme, ihtiyacı karşılama, ne işine yarayacağını anlama, istekli olma, harekete geçme) kapsar. GÜDÜLER, organizma içindeki ihtiyaçlardan doğar ve bu ihtiyaçların giderilmesi için organizmayı harekete geçirir. Bireye zorla bir şeyler öğretemeyiz. Öğrenme malzemesi öğrenenin hayatında geçerli olan ve ihtiyaçlarını karşılayabilen içerikte sunulmalıdır. Öğrenme konuları da bireyi öğrenme için istekli kılacak ve harekete geçirecek bir şekilde sunulmalıdır.

İçsel güdüler; Bireyi davranışa geçiren güç (güdü kaynağı) kendisindedir. Başarılı olma, meraktan kurtulma, hedeflerine ulaşma, sağlıklı yaşama vb.

Dışsal güdüler; Bireyi davranışa geçiren güç dışarıdan kaynaklanır. Yüksek not alma, öğretmenin takdirini alma, harçlık alma, statü elde etme.

Davranış; Öğrenme sürecinin öğrencide yarattığı ilgi ve merak uyandırma düzeyi, öğrenme sürecinin bireysel gereksinimleri karşılama düzeyi, öğrenme sürecinin bireyin hedeflerini karşılama düzeyi, öğrencinin başarı beklentisi, öğrencinin öğrenme sürecinden haz alma ve tatminlik derecesi, öğrenme sürecinde yeni denemelerde bulunma, karşılaştığı güçlüklerden yılmama, risk alma, öğrenmeye öncelik ve önem verme, istekli olma, öğrenme konusunun nerede, ne zaman ve ne şekilde işine yarayacağını anlama olarak tanımlanabilir.

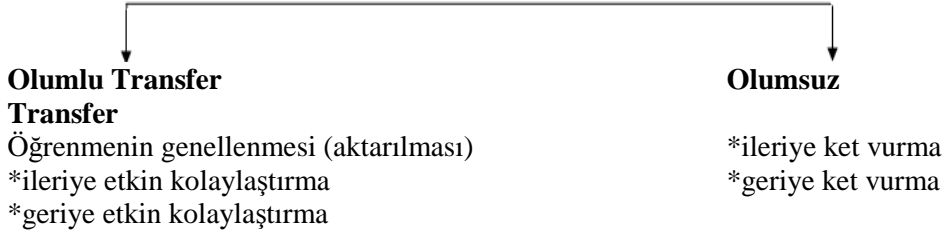
⁴ Oktaylar, H. C. (2006). “KPSS Eğitim Bilimleri Sınava Hazırlık Kitabı”, Yargı Yayınevi, Ankara, s: 20 – 35.

e. Eski Yaşantılar (Olumlu- Olumsuz Transfer – Aktarım)

Öğrencinin daha önceden sahip olduğu bilgiler yeni öğreneceklerini kolaylaştırabilir (olumlu transfer-iki parmakla daktilo yazan birisinin on parmakla daktilo yazmayı kolay öğrenmesi) ya da zorlaştırabilir (olumlu transfer, traktör kullanan birisinin otomobil kullanırken zorlanması). Öğrencinin yeni bilgileri öğrenmesinde önceki bilgileri ve onlarla ilişki kurabilmesi öğrenmenin etkisini artırır. Olumlu aktarma, bir alanda öğrenilmiş bilgi ve becerilerin bir başka alandaki bilgi ve becerilerin öğrenilmesini kolaylaştırmaktadır.

Öğrenmenin Aktarılması; Bir düzeyde yapılan öğrenmenin daha sonra öğrenilecekleri kolaylaştırmasıdır. Örneğin, karenin alanını öğrenen bireyin üçgenin alanını da öğrenebilmesi kolay olur.

Transfer (Aktarma)

İleriye etkin kolaylaştırma (İleriye destekleme); Önceki öğrenmenin sonraki öğrenmeyi kolaylaştırmasıdır. Örneğin fotoğraf makinesini kullanan birey kamera ile çekim yapmayı kolay öğrenir. Toplama-çıkarma işlemini bilen biri, çarpma ve bölme işlemin daha kolay öğrenir.

Geriye etkin kolaylaştırma (Geriye destekleme) ; Sonraki öğrenmenin önceki öğrenmeyi daha ustaca ve etkili yapmayı sağlaması durumudur. Örneğin, önceleri futbol oynayan bireyin sonra basketbol öğrendiğini ve oynadığını düşünelim. Bireyin yeni öğrenmesi olan basketbol önceki öğrenmesi olan futbolu daha ustaca oynamasını sağlıyorsa bu geriye etkin kolaylaştırma. Çarpma ve bölme yeni öğrenen bir öğrenci, toplama-çıkarma işlemlerini daha etkili yapar.

İleriye ket vurma; Önceki öğrenmenin yeni öğrenmeyi karıştırması ve zorlaştırmasıdır. Örneğin birey daha önce iyi bildiği bir şarkının sözlerinden dolayı yeni öğrendiği şarkının sözlerini karıştırmaktadır.

Geriye ket vurma; Yeni öğrenmenin önceki öğrenmeyi karıştırması ve zorlaştırmasıdır. Örneğin bireyin yeni öğrendiği İngilizcedeki bazı kelimelerin karşılığına ilişkin bilgileri önceki Fransızcadaki bazı kelimelerin karşılığını karıştırmasına ve unutmamasına neden olur.

f. Dikkat

Bilincin belli bir noktada toplanmasıdır. Öğrenmenin iyi olması için öğrencinin derse karşı dikkatli olması gerekir. Bu da pekiştirme ve kaygılandırma yoluyla güdülenerek sağlanabilir. Öğretmenlerin kullandıkları güdüleme ve araçlarının en önemlisi nottur. Ayrıca konunun önemi anlatılarak da güdülenme sağlanabilir ve böylece dikkat artırılabilir. Dikkatin öğrenmedeki yeri bilişsel öğrenme konusunda ele alınmaktadır.

2. Öğrenme Yöntemiyle İlgili Faktörler

Öğrenmeyi etkileyen diğer bir faktör grubu da öğrenmenin nasıl gerçekleştirildiğini, yani öğrenmede kullanılan yöntemdir. Öğrenme yöntemi çeşitli açılardan sınıflandırılabilir.

a. Öğrenilen Konunun Yapısı

Ele alınan konum yapısına göre öğrenme yöntemleri parçalara bölerek çalışma ve bütün halinde çalışma olarak ikiye ayrılabilir. Hangisinin daha yararlı olduğu ele alınan konuya göre değişmektedir. Konunun çok bütünleşmiş olduğu, parçalara bölündüğünde, parçaların yeniden bütünleştirilebilmesi için çok çaba harcamanın gerektiği durumlarda bütün halinde çalışmak daha yararlı görülmektedir. Ancak genel olarak eğitim sistemleri parçalara bölerek öğrenmenin kolay ve uygun olduğu konu ve dersler içermektedir. Burada önemli olan, konunun bütünü hakkında bir fikir edinerek, hangi noktaya kadar parçalanmasının uygun olacağına karar vermektir.

b. Öğrenmeye Ayrılan Zaman

Öğrenme için ayrılan zaman dikkate alındığında, öğrenme yöntemlerine aralıklı çalışma ve toplu çalışma şeklinde sınıflandırmak mümkündür. Aralıklı çalışma ilgili konunun her gün veya her hafta tekrar edilmesi, dersin sistematik bir çalışması anlamına gelir. Toplu çalışma ise derse sadece sınav zamanı çalışmayı ifade eder. Toplu çalışan kişiler, dersle sınav dışındaki zamanlarda ilgilenmezler, sınav günü “sabahlayarak “ sınava hazırlanırlar. Aralıklı çalışma-toplu çalışma yöntemleri tabii ki iki uçtur, ikisini birleştirmek, şüphesiz daha fazla başarı sağlamaktadır. Ancak, “hangisi daha yararlıdır” sorusuna verilebilecek cevap beklenenden biraz farklıdır. Toplu çalışan öğrenciler aralıklı çalışan öğrencilere göre ertesi gün yapılan sınavda daha başarılı görülmektedirler, daha yüksek not almaktadırlar. Öğrencilerin ısrarla toplu çalışmayı tercih etmelerinin nedeni budur. Kısa zamanda yüksek not alabilmektedirler. Ancak, öğrenilen bilgiler kısa bir süre içinde unutulmakta, örneğin sınav ertelendiğinde hatırlayamamaktadırlar. Aralıklı çalışan kişilerin bilgileri daha istikrarlı görülmektedir. Sınav ertelendiğinde bile, onların başarıları aynı düzeyde gerçekleşmektedir. Eğitimciler derslerde öğretilen konuların yaşam boyu gerekli olduğuna inandıkları için, aralıklı çalışmanın daha yararlı olduğunu öne sürerler.

c. Geri Bildirim

Öğrenme yöntemi olmakla beraber bu bağlamda vurgulanması gereken bir diğer nokta, öğrenme sonucunun hemen bilinmesidir. Başka bir ifade ile iyi bir öğrenmenin gerçekleşebilmesi için, öğrencinin öğrenip öğrenmediği veya ne kadar öğrendiği ile ilgili bilgilendirilmesi gerekir. Öğrenci, yaptığı öğrenmenin yeterli olup olmadığını, güdülenme ortadan kalkmadan, öğrenmelidir. Sınıf ortamında örnek verilecek olursa, öğrenci sınava girmişse, sınav sonucunu en kısa zamanda öğrenmelidir ki, doğru cevaplayıp cevaplamadığını test edebilsin. Eğer sonuç hakkındaki bu bilgi hemen sağlanmazsa, öğrenci ne yazdığını unuttur ve yazdıklarını test edemez. Sınavların sadece değerlendirme değil, öğretim aracı olarak da görülmesinin nedeni budur: öğrenci yazdığının doğru olup olmadığını kontrol ederken, öğrenme devam etmektedir.

d. Öğrencinin Aktif Katılımı

Öğrencinin aktif veya pasif oluşu dikkate alındığında öğretim yöntemleri, dinlenme-okuma-yazma-anlatma şeklinde bir dizi üzerinde yerleştirilebilir. Dinleme durumunda öğrenci pasiftir. Anlatmada ise aktif bir durumdadır. Anlatma yöntemine doğru gidildikçe öğrenme artmaktadır. Yazma geri bildirim sağlamadığı için anlatmadan daha az öğrenmeye yol açar. Dolayısıyla, iyi bir öğrenmenin gerçekleştirilebilmesi için, önce dinlenmek, sonra okumak, sonra yazmak ve en sonra da anlatmak en iyi öğrenme yöntemi olarak ortaya çıkmaktadır.

3. Öğrenme Malzemesi ile İlgili Faktörler

Öğretmenin öğrenme üzerindeki tek fonksiyonu gerek öğrenciyle, gerek öğrenci stratejileriyle ilgili durumlarda etkili olabilmesi değil, öğrenme malzemesi üzerinde düzenleme yapabilmesi, otoriter olabilmesidir. Öğrenme malzemesinin bir takım özellikleri vardır ki, öğrenmeyi kolaylaştırabilir veya zorlaştırabilir. Öğrenme malzemesinin bazı özellikleri taşıması öğrenmeyi kolaylaştırıcı veya zorlaştırıcı etkide bulunabilir. Bu özelliklerin başında onun telaffuz edilebilmesi gelir. Tabiidir ki, öğrenme malzemesi telaffuz edilemediği zaman, başkasına aktarılamayacağından, öğrenciye de aktarılamayacaktır.

a. Algısal Ayırt Edilebilirlik

Algının bir takım temel kuralları vardır. Bunlardan biri de çevresindeki uyarıcılardan ayırt edilebilmesidir. Örneğin, bir manzarada önce hareketli nesnelere dikkat çeker. Etrafındaki öğrenme malzemesine uygulayarak, denebilir ki, öğrenme malzemesi çevresindeki uyarıcılardan ayırt edilebilir olmalıdır. Beyaz uyarıcıların içerisinde siyah bir nesnenin dikkat çekmesi gibi, belli bir vurgunun özel olarak yönetildiği konular da daha iyi öğrenilir.

b. Anlamsal Çağırım

Ele alınan konu başka bazı bilgi birikimleriyle ilgili olmalıdır. Örnek için, bir kelime söylendiğinde, öğrencinin aklına ilgili diğer kelimeler gelebilmelidir. Öğrencinin zihnindeki diğer kelimelerle bağlantısı olmayan kelimelerin öğrenilmesi zor olur ve kolayca unutulabilir. Bu özelliği öğrenmede transfer ile

bağdaştırmak mümkündür. Benzer uyarıcıların birbirlerinin öğrenilmelerini kolaylaştırdıkları olumlu aktarma durumunun oluşturulmaya çalışılması gerekir.

Anlamsal çağrışım dizileri çoğaldıkça, yani bir kavram diğer bir kavramı, o kavram da başka bir kavramı, vb. çağrıştırdıkça, öğrenme ihtimali derece derece artar. Dolayısıyla, belki anlamsal çağrışımı bu şekilde basamaklar şeklinde ele almak daha yararlı olur. Çağrışımlar kişinin zihninde gerçekleşen olaylardır ve öznedir, yani her bireyde aynı şekilde gerçekleşmez. Çağrışım, kişinin geçmiş yaşantı ve öğrenmeleri çerçevesinde gerçekleşir. Bu yüzden, bir kişinin zihninde meydana gelen çağrışımlar başka bir kişinin zihninde gerçekleşmez. Bu da, öğrenme malzemesinin bu özelliğini bireysel öğretimde daha kullanışlı hale getirir. Sınıfta grupta yapılan öğretimlerde çağrışım bağları kurmaya çalışılır, ama genel yaşantılara hitap edebilir. Bireysel öğretimde ise öğrencinin geçmiş yaşantıları bilindiğinde, onlarla bağlantı kurmak kolay olacaktır.

c. Kavramsal Gruplandırma (Kavram Haritaları-Ağı)

Kavram haritası, geniş bir kavramın ilişki içinde olduğu diğer kavramlar ile iki boyutlu bir şemada gösterilmesi ile elde edilir. Kavram haritaları bilginin zihinde somut ve görsel bir şekilde düzenlenmesini ve öğrenilmesini sağlar. Böylece kavramlar arasındaki ilişkiler şemalandırılarak ve ilişkiler somutlaştırılarak anlamlı öğrenmeyi sağlar. Bu nedenle sunuş yoluyla öğretim stratejisinde etkili olarak kullanılır.

Kavram Haritalarının (ağı) faydalı yönleri şunlardır.

- Dersin (konuların) bütünü anlamlı olarak öğrenmeyi sağlamak
- Sunuş yoluyla öğretim stratejisinin etkisini artırmak
- Bilginin zihinde somut, görsel ve sistematik olarak algılanmasını sağlamak
- Öğrencinin bilgileri organize etmesini ve sentezlemesini sağlamak
- Öğrencilerin kendilerini hazırlaması durumunda öğrenmede aktif kılar ve grup çalışmasını geliştirir.

III. Yöntem

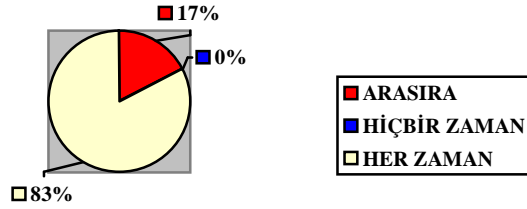
Öğrenmeyi Etkileyen Faktörler adlı bu çalışmada, konu ile ilgili literatür taraması sonucu elde edilen teorik bilgiler verildikten sonra öğrencilere yönelik hazırlanan anket verilerinin değerlendirilmesine yer verilmiştir.

Araştırmanın evrenini, Kars ili merkezinde bulunan ilköğretim okullarında öğrenim gören 8. sınıf öğrencilerinden rasgele seçilmiş 46 öğrenci oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak 26 maddeden oluşan uzman görüşlerine dayalı bir anket düzenlenmiş, elde edilen veriler frekans ve yüzde analiz yöntemleri kullanılarak tablolatırılmış, açıklamalar ve yorumlarla desteklenmiştir.

Soru 1. Annem ya da babam veli toplantılarına katılır.

	ARA SIRA	HİÇ BİR ZAMAN	HER ZAMAN
ÖĞRENCİ SAYISI	8	0	38
YÜZDELİK DİLİMİ	% 17	% 0	% 83

Tablo 1:

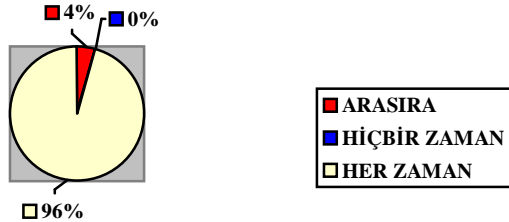
1. SORUNUN GRAFİKSEL GÖSTERİMİ

YORUM: Öğrencilere ailelerinin veli toplantılarına katılıp katılmadıkları soruldu. Alınan cevaplar öğrencilerin ailelerinin büyük bir kısmının veli toplantılarına katıldığını göstermektedir. Bunun öğrenciler üzerinde oldukça olumlu bir etki bıraktığı düşünülmektedir. Öğrenciler ailelerinin okullarını ve derslerini ciddiye aldıklarını görmeleri kendilerini değerli görmelerini sağlayacaktır.

Soru 2. Öğretmenimin anlattıklarını anlayabiliyorum.

	ARA SIRA	HİÇ BİR ZAMAN	HER ZAMAN
ÖĞRENCİ SAYISI	2	0	44
YÜZDELİK DİLİMİ	% 4	% 0	% 96

Tablo 2:

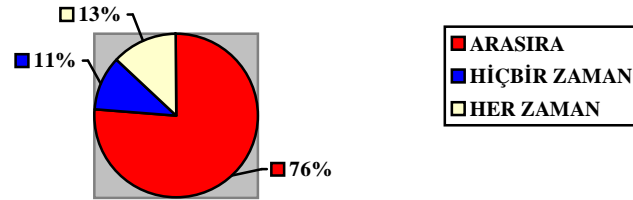
2. SORUNUN GRAFİKSEL GÖSTERİMİ

YORUM: Öğretmenin anlattıklarını anlayabiliyorum sorusuna öğrencilerin tamamına yakını evet demiştir. Bunun sebebinin öğretmenin dersi iyi planlamış olması, öğrencilerin seviye ve ilgi odaklarını iyi biliyor olması gelebilir. Yine öğretmenin konuyu çeşitli materyallerle destekleyerek anlatmasının, öğrencilerin birden çok duyu organına hitap etmesinin etkili olduğu düşünülebilir.

Soru 3. Ödevlerimi yaparken annem ya da babam yardım eder.

	ARA SIRA	HİÇBİR ZAMAN	HER ZAMAN
ÖĞRENCİ SAYISI	35	5	6
YÜZDELİK DİLİMİ	% 76	% 11	% 13

Tablo 3:

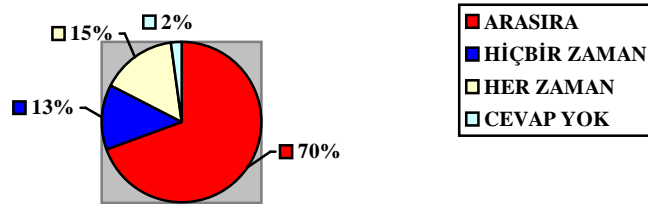
3. SORUNUN GRAFİKSEL GÖSTERİMİ

YORUM: Öğrenciler yalnızca okulda öğrendikleriyle kalıcı bir öğrenme elde edemezler. Okul kadar ev ortamında ne kadar öğrenebildikleri de önemlidir. Bunun için öğrencileri sıkımayacak nitelikte ev ödevleri verilmelidir. Fakat tüm bunların yanı sıra öğrencinin ev ödevlerinde yardım almaları önemlidir. Anket sonucunda öğrenci ailelerinin bunu yeterince sağladıkları görülmektedir. Bu da öğrenci başarı seviyesini yükselmektedir.

Soru 4. Okulumuz iyi ısınmıyor.

	ARA SIRA	HİÇBİR ZAMAN	HER ZAMAN	CEVAP YOK
ÖĞRENCİ SAYISI	32	6	7	1
YÜZDELİK DİLİMİ	% 70	% 13	% 15	% 2

Tablo 4:

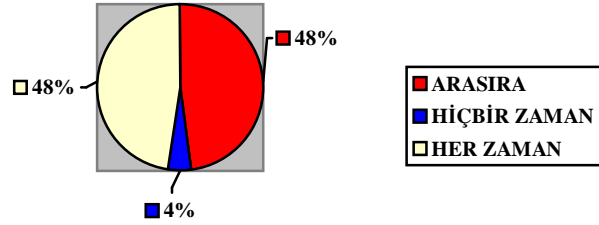
4. SORUNUN GRAFİKSEL GÖSTERİMİ

YORUM: Okulumuz iyi ısınmıyor sorusuna öğrencilerin %70'i ara sıra yanıtını vermişlerdir. Etkili bir öğrenme ortamının oluşması için fiziksel ortamın yeterli ölçüde olması gerekmektedir. Okulun aşırı sıcak veya soğuk olması öğrencilerin dikkatini dağıtacağından, ısının iyi ayarlanması gerekmektedir. Anket sorusuna alınan cevaplar doğrultusunda okuldaki sıcaklık değerlerinin sabit bir derecede tutulmadığı sonucuna varılmıştır.

Soru 5. Okulumuz çok gürültüdür.

	ARA SIRA	HİÇBİR ZAMAN	HER ZAMAN
ÖĞRENCİ SAYISI	22	2	22
YÜZDELİK DİLİMİ	% 48	% 2	% 48

Tablo 5:

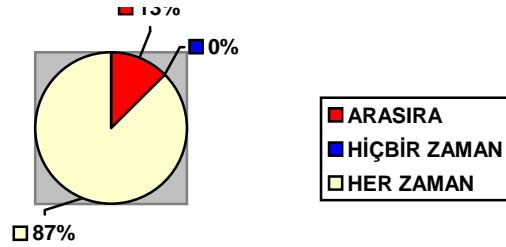
5. SORUNUN GRAFİKSEL GÖSTERİMİ

YORUM: Okulumuz çok gürültülü sorusuna öğrencilerin %48'i ara sıra ve yine %48'i her zaman yanıtını vermişlerdir. Etkili bir öğrenme ortamının oluşması için okulun bulunduğu yerin gürültülü olmaması gerekmektedir. Gürültülü bir ortamın öğrencilerin dikkatini dağıtacağından, derslerin gürültüsüz bir ortamda yapılması ve bu konuda yetkililerin önlem alması gerekmektedir. Anket sorusuna alınan cevaplar doğrultusunda okulda gürültülü bir ortamda ders yapıldığı sonucuna varılmıştır.

Soru 6: Defter, kalem gibi bütün ders araç-gereçlerimi ailem zamanında alır.

	ARA SIRA	HİÇBİR ZAMAN	HER ZAMAN
ÖĞRENCİ SAYISI	4	0	42
YÜZDELİK DİLİMİ	% 13	% 0	% 87

Tablo 6:

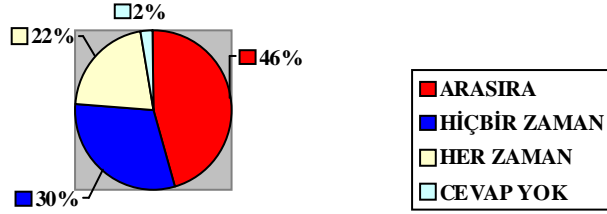
6. SORUNUN GRAFİKSEL GÖSTERİMİ

YORUM: Defter, kalem gibi bütün ders araç-gereçlerimi ailem zamanında alır sorusuna öğrencilerin %87'si her zaman yanıtını verirken %13'ü ara sıra yanıtını vermiştir. Öğrenmenin zamanında ve etkili olabilmesi için öğrenci araç-gereçlerinin zamanında alınması önemlidir. Yine ailelerin çocuklarının defter kalem gibi araçlarının zamanında alınması öğrencilere ailelerinin omların eğitimlerini ciddiye aldıklarını hissettirecektir.

Soru 7: Atölye, laboratuvar gibi yerlerden yeterince yararlanabiliyorum.

	ARA SIRA	HİÇBİR ZAMAN	HER ZAMAN	CEVAP YOK
ÖĞRENCİ SAYISI	21	14	10	1
YÜZDELİK DİLİMİ	% 46	% 30	% 22	% 2

Tablo 7:

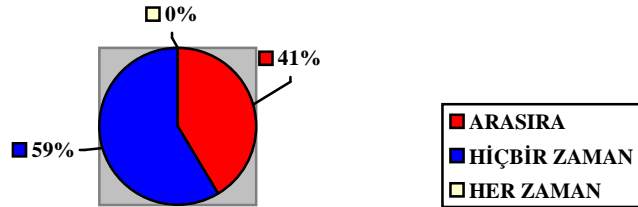
7. SORUNUN GRAFİKSEL GÖSTERİMİ

YORUM: Atölye, laboratuvar gibi yerlerden yeterince yararlanabiliyorum sorusuna öğrencilerin %46'lık kısmı ara sıra, %30'luk kısmı hiçbir zaman, %22'lik kısmı ise her zaman yanıtını vermiştir. Ankete alınan bu yanıtların sonucunda okuldaki laboratuvar ve atölyelerin yeterince kullanılmadığı sonucuna varılabilir. Etkili bir öğretimin olabilmesi öğrencilerin işitme duyularının yanı sıra görme duyularına da hitap etmelidir. Bunun sağlamak için de atölye, laboratuvar gibi yerlerden öğrencilerin yeterince yararlanmaları gerekir.

Soru 8: Dersler bana ağır geliyor.

	ARA SIRA	HİÇBİR ZAMAN	HER ZAMAN
ÖĞRENCİ SAYISI	19	27	0
YÜZDELİK DİLİMİ	% 41	% 59	% 0

Tablo 8:

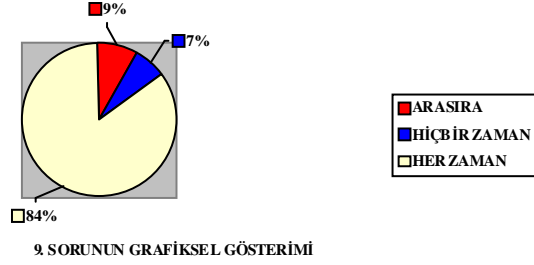
8. SORUNUN GRAFİKSEL GÖSTERİMİ

YORUM: Dersler bana ağır geliyor sorusuna öğrencilerin %59'u hiçbir zaman, %41'i ise ara sıra yanıtını vermiştir. Ankete katılan öğrencilerin içinde bu soruya, “her zaman” şeklinde bir sonuç çıkmaması genel olarak olumlu bir sonuçtur. Ancak öğretmenler konuları işlerken, “dersler bana ara sıra ağır geliyor” diyen öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerini ve gelişim seviyelerini göz önünde bulundurmaları gerekmektedir. Anket sonucundan, öğretmenin bu durumu dikkate alarak hazırlık yaptığı, ancak yeterli olmadığı söylenebilir.

Soru 9: Defter tutmayı ve ödev yapmayı seviyorum.

	ARA SIRA	HİÇBİR ZAMAN	HER ZAMAN
ÖĞRENCİ SAYISI	4	3	39
YÜZDELİK DİLİMİ	% 9	% 7	% 84

Tablo 9:

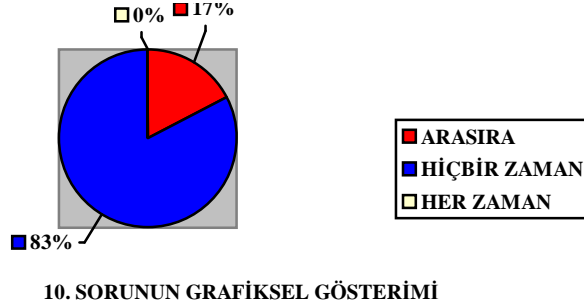

YORUM: Defter tutmayı ve ödev yapmayı seviyorum sorusuna öğrencilerin %84'ü her zaman yanıtını vermiştir. Öğrenilenlerin tekrar yapılmasının en etkili yollarından birisi de ödev yapma alışkanlığının geliştirilmesidir. Öğrenilenlerin kalıcı olmasının en etkili yollarından birisi de, öğrencilerin öğrendiklerini kendi cümleleriyle deftere aktarmalarıdır. Bu alışkanlıkları zorla değil de sevdirek kazandırmak öğretmenin görevidir.

Soru 10: Bir günde birden çok yazılı oluyoruz.

	ARA SIRA	HİÇBİR ZAMAN	HER ZAMAN
ÖĞRENCİ SAYISI	8	38	0
YÜZDELİK DİLİMİ	% 17	% 83	% 0

Tablo 10:

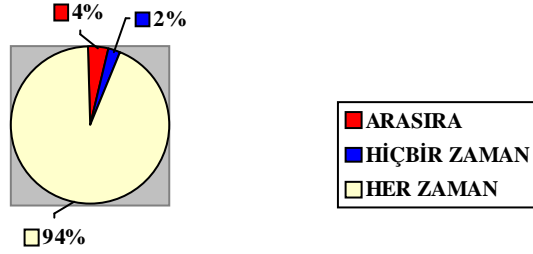

YORUM: Bir günde birden çok yazılı oluyoruz sorusuna öğrencilerin %83'ü hiçbir zaman yanıtını vermiştir. İlköğretim birinci kademe öğrencilerinin seviyeleri itibariyle bir gün içerisinde iki sınavı kaldıramayacakları bilinmektedir. Bu nedenle sınav tarihleri ayarlanırken bu unsur göz önünde tutulmalıdır. Anket sorusuna alınan cevaplardan yola çıkılarak okulda bu konunun dikkate alındığını söyleyebiliriz.

Soru 11: Tahtaya kalkmayı ve ders anlatmayı seviyorum.

	ARA SIRA	HİÇBİR ZAMAN	HER ZAMAN
ÖĞRENCİ SAYISI	6	1	39
YÜZDELİK DİLİMİ	% 4	% 2	% 94

Tablo 11:

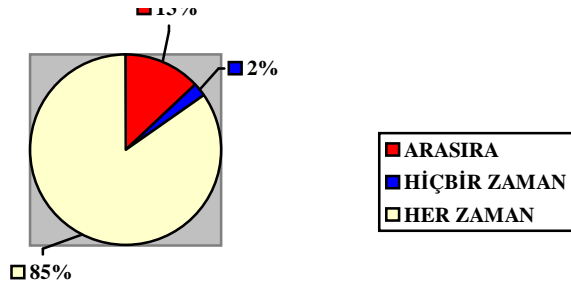
11. SORUNUN GRAFİKSEL GÖSTERİMİ

YORUM: Tahtaya kalkmayı ve ders anlatmayı seviyorum sorusuna öğrencilerin %94'ü her zaman yanıtını vermiştir. Etkili bir öğrenmenin olabilmesi için öğrencilerin derslere aktif bir şekilde katılmaları gerekmektedir. Bunun için de tahtaya kalkma ve ders anlatma alışkanlığının kazandırılması gerekmektedir. Anket sorusunun sonucuna bakılarak öğretmenin bu alışkanlığı kazandırdığı söylenebilir.

Soru 12: Öğretmenim hepimizle ayrı ayrı ilgileniyor.

	ARA SIRA	HİÇBİR ZAMAN	HER ZAMAN
ÖĞRENCİ SAYISI	6	1	39
YÜZDELİK DİLİMİ	% 13	% 2	% 85

Tablo 12:

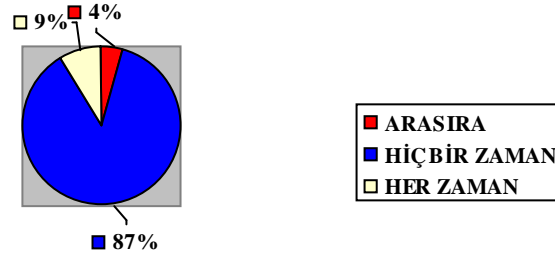
12. SORUNUN GRAFİKSEL GÖSTERİMİ

YORUM: Öğretmenim hepimizle ayrı ayrı ilgileniyor sorusuna öğrencilerin %85'i her zaman yanıtını vermiştir. Burandan öğretmenin her öğrenciye yeterli zaman ayırdığı söylenebilir. Böylelikle öğrenciler arasındaki bireysel ayrılıklar en aza indirgenecektir. Öğretmenin her öğrenciyle tek tek ilgilenmesi hem öğrencilerin kendilerini değerli hissetmelerine hem de bir problem durumunda öğretmenle direk ilişkiye girmelerine olanak sağlayacaktır.

Soru 13: Öğretmenim bazı arkadaşlarla daha fazla ilgileniyor.

	ARA SIRA	HİÇBİR ZAMAN	HER ZAMAN
ÖĞRENCİ SAYISI	2	40	4
YÜZDELİK DİLİMİ	% 4	% 87	% 9

Tablo 13:

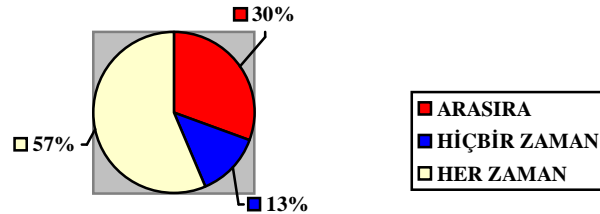
13. SORUNUN GRAFİKSEL GÖSTERİMİ

YORUM: Öğretmenim bazı arkadaşlarla daha fazla ilgileniyor sorusuna öğrencilerin %87'si hiçbir zaman yanıtını vermiştir. Buradan öğretmenin her öğrenciye eşit öğrenme olanağı ve ortamı sağladığı çıkarılabilir. Böyle bir durumun varlığı öğrenciler arasındaki rekabet ortamını olumlu olarak etkileyecek ve olumlu yönde ilerlemesini sağlayacaktır.

Soru 14: Öğretmenim soru sorduğunda heyecanlanırım.

	ARA SIRA	HİÇBİR ZAMAN	HER ZAMAN
ÖĞRENCİ SAYISI	14	6	26
YÜZDELİK DİLİMİ	% 30	% 13	% 57

Tablo 14:

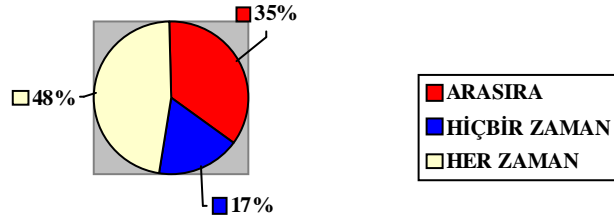
14. SORUNUN GRAFİKSEL GÖSTERİMİ

YORUM: Öğretmenim soru sorduğunda heyecanlanırım sorusuna öğrencilerin %57'si her zaman yanıtını verirken %30'u ara sıra demiştir. Bunun sebebinin öğrenci kişilik özellikleri olduğu söylenebilir. Ve bu öğrenenden kaynaklanan bir etkidir. Fakat bu öğretmenin aşamayacağı bir problem olmamakla birlikte aşamalılık ilkesiyle aşılabılır.

Soru 15: Yazılı sınavlarda heyecanlanırım.

	ARA SIRA	HİÇBİR ZAMAN	HER ZAMAN
ÖĞRENCİ SAYISI	16	8	22
YÜZDELİK DİLİMİ	% 35	% 17	% 48

Tablo 15:

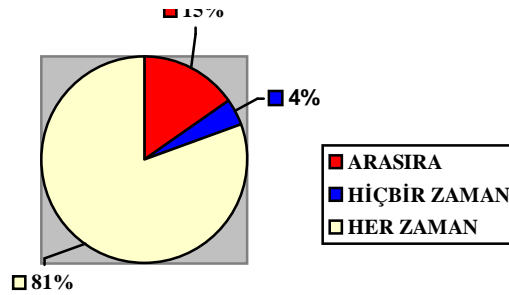
15. SORUNUN GRAFİKSEL GÖSTERİMİ

YORUM: Yazılı sınavlarda heyecanlanırım sorusuna öğrencilerin %48'i, her zaman, %35'i ara sıra yanıtını vermiştir. Öğrencilerin sınavlarda heyecanlanması yine öğrenenden kaynaklanan bir problem olmakla birlikte öğrenme öğretme sürecindeki önemli öğelerden biri olan ölçme ve değerlendirme sürecini olumsuz etkilemekte ve güvenilirliğini ortadan kaldırmaktadır.

Soru 16: Hak ettiğim notları alıyorum.

	ARA SIRA	HİÇBİR ZAMAN	HER ZAMAN
ÖĞRENCİ SAYISI	7	2	37
YÜZDELİK DİLİMİ	% 15	% 4	% 81

Tablo 16:

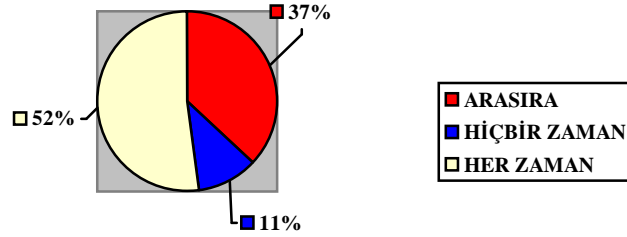
16. SORUNUN GRAFİKSEL GÖSTERİMİ

YORUM: Hak ettiğim notları alıyorum sorusuna öğrencilerin %81'i her zaman yanıtını vermiştir. Buradan öğretmenin ölçme ve değerlendirmeyi yaparken güvenilirliği ve geçerliliği yüksek sınavlar yaptığı anlaşılmaktadır. Bunları öğrencilere belirtmiş ve anında geri bildirim yaptığı söylenebilir.

Soru 17: Ailem başarılarımı ve karnemi ödüllendirir.

	ARA SIRA	HİÇBİR ZAMAN	HER ZAMAN
ÖĞRENCİ SAYISI	17	5	24
YÜZDELİK DİLİMİ	% 37	% 11	% 52

Tablo 17:

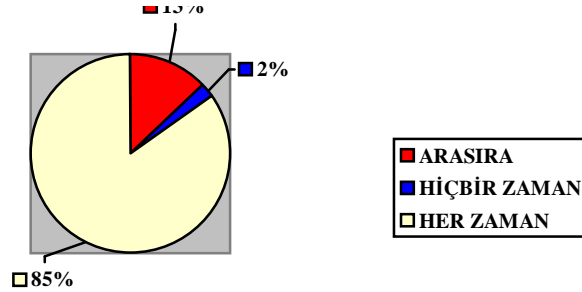
17. SORUNUN GRAFİKSEL GÖSTERİMİ

YORUM: Ailem başarılarımı ve karnemi ödüllendirir sorusuna öğrencilerin %52'si her zaman yanıtını verirken %37'si ara sıra yanıtını vermiştir. Davranışçı yaklaşımı savunanlar ve birçok eğitim bilimci öğrenmede pekiştirici ve ödüllerin önemli bir yer tuttuğunu savunmaktadırlar. Bundan dolayı öğrencilerin başarılarını çeşitli ödüllerle desteklemek öğrenmeye olumlu yönde destek olacaktır. Anket sorusunun sonuçlarından ailelerin bunun yeterli derecede sağladıkları söylenebilir.

Soru 18: Evimizde rahat ders çalışabiliyorum.

	ARA SIRA	HİÇBİR ZAMAN	HER ZAMAN
ÖĞRENCİ SAYISI	6	1	39
YÜZDELİK DİLİMİ	% 13	% 2	% 85

Tablo 18:

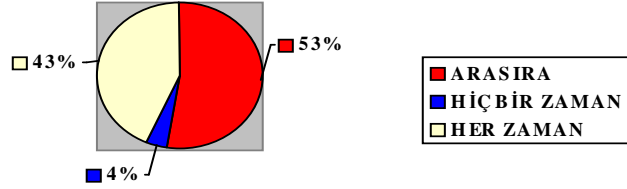
18. SORUNUN GRAFİKSEL GÖSTERİMİ

YORUM: Evimizde rahat ders çalışabiliyorum sorusuna öğrencilerin %85i her zaman yanıtını vermiştir. Etkili ve yeterli bir öğrenmenin olabilmesi için öğrencilerin yalnız okulda değil evde de rahat ders çalışabilecekleri ortamlarının olması gerekmektedir. Anket sorusuna sonucuna bakılarak velilerin bunun bilincine vardıkları söylenebilir.

Soru 19: Ailem bana harçlık verir.

	ARA SIRA	HİÇBİR ZAMAN	HER ZAMAN
ÖĞRENCİ SAYISI	24	2	20
YÜZDELİK DİLİMİ	% 53	% 4	% 43

Tablo 19:

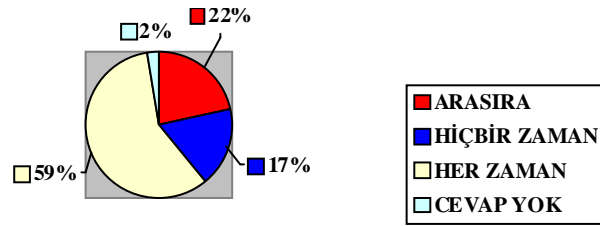
19. SORUNUN GRAFİKSEL GÖSTERİMİ

YORUM: Ailem bana harçlık veriyor sorusuna öğrencilerin %53'ü ara sıra, %43'ü ise her zaman yanıtını vermiştir. Buradan öğrencilerin ailelerinin öğrencilere yeterli derecede maddi olanaklar sağlandığı söylenebilir. Fakat bunu yaparken bazı hususlara dikkat edilmeli ve çok aşırıya kaçılmamalıdır.

Soru 20: Sıramda rahat oturabiliyorum.

	ARA SIRA	HİÇBİR ZAMAN	HER ZAMAN	CEVAP YOK
ÖĞRENCİ SAYISI	10	8	27	1
YÜZDELİK DİLİMİ	% 22	% 17	% 59	% 2

Tablo 20:

20. SORUNUN GRAFİKSEL GÖSTERİMİ

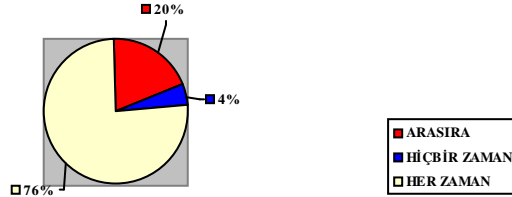
YORUM: Sıramda rahat oturabiliyorum sorusuna öğrencilerin %59'u her zaman yanıtını verirken %22'si ara sıra demiştir. Etkili bir öğrenmenin oluşabilmesi için öğrencilerin yeterli derecede fiziki koşullara sahip bir derslikte

eğitim görmeleri gerekmektedir. Sorunun cevabına bakılarak hem öğretmenin hem de okul yönetiminin öğrencilere bu olanağı sağladıkları görülmektedir.

Soru 21: ğretmenimi ve tahtayı rahatlıkla izleyebiliyorum.

	ARA SIRA	HİÇBİR ZAMAN	HER ZAMAN
ÖğRENCİ SAYISI	9	2	35
YÜZDELİK DİLİMİ	% 20	% 4	% 76

Tablo 21:

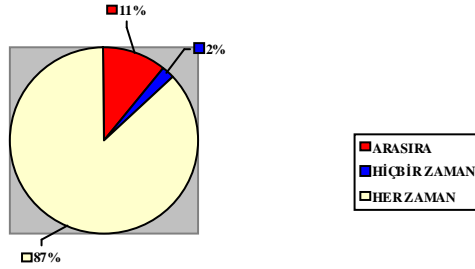
21. SORUNUN GRAFİKSEL GÖSTERİMİ

YORUM: ğretmenimi ve tahtayı rahatlıkla izleyebiliyorum sorusuna öğrencilerin %76'sı her zaman yanıtını vermiştir. Daha öncede belirttiğimiz gibi kalıcı bir öğrenme için öğretmenin sadece işitme duyusuna değil görme duyusuna da hitap etmesi gerekmektedir. Bunun içinde öğrencilerin hem ğretmeni hem tahtayı hem de dersle ilgili materyalleri rahatlıkla görebilmesi önemlidir. Sorunun sonucuna bakılarak öğretmenin bu ortamı yeterli derecede sağladığı söylenebilir.

Soru 22: Okula gelirken karnımı doğurmuş oluyorum.

	ARA SIRA	HİÇBİR ZAMAN	HER ZAMAN
ÖğRENCİ SAYISI	5	1	40
YÜZDELİK DİLİMİ	% 11	% 2	% 87

Tablo 22:

22. SORUNUN GRAFİKSEL GÖSTERİMİ

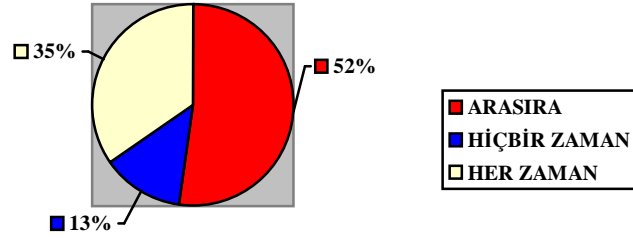
YORUM: Okula gelirken karnımı doğurmuş oluyorum sorusuna öğrencilerin %87'si her zaman yanıtını vermiştir. Maslov'un ihtiyaçlar hiyerarşisine göre bireylerin ilk önce fiziksel ihtiyaçların karşılanması gerekmektedir. Bu nedenle, öğrenmeye geçilmeden önce gerek aileler gerekse

öğretmen öğrencilerin birinci basamakta yer alan fiziksel ihtiyaçlarını karşılamaları gerekmektedir.

Soru 23: Erken yatıp, erken kalkarım.

	ARA SIRA	HİÇBİR ZAMAN	HER ZAMAN
ÖĞRENCİ SAYISI	24	6	16
YÜZDELİK DİLİMİ	% 52	% 13	% 35

Tablo 23

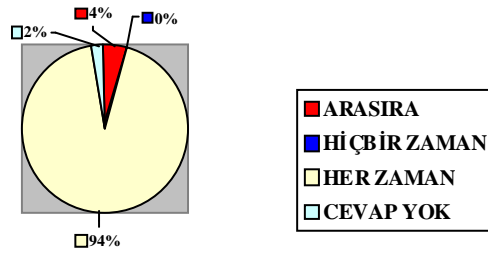
23. SORUNUN GRAFİKSEL GÖSTERİMİ

YORUM: Erken yatıp, erken kalkarım sorusuna öğrencilerin %52'si ara sıra yanıtını verirken %35'i her zaman yanıtını vermiştir. Bir önceki soruda da bahsettiğimiz gibi bireylerin üst derece ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri için öncelikle fiziksel ihtiyaçlarını karşılamalıdır. Sorunun sonucuna bakılarak bunu yeterli derecede sağlanamadığını söyleyebiliriz.

Soru 24: Öğretmenim anlamadığım yerleri tekrar anlatıyor.

	ARA SIRA	HİÇBİR ZAMAN	HER ZAMAN	CEVAP YOK
ÖĞRENCİ SAYISI	2	0	43	1
YÜZDELİK DİLİMİ	% 4	% 0	% 94	% 2

Tablo 24:

24. SORUNUN GRAFİKSEL GÖSTERİMİ

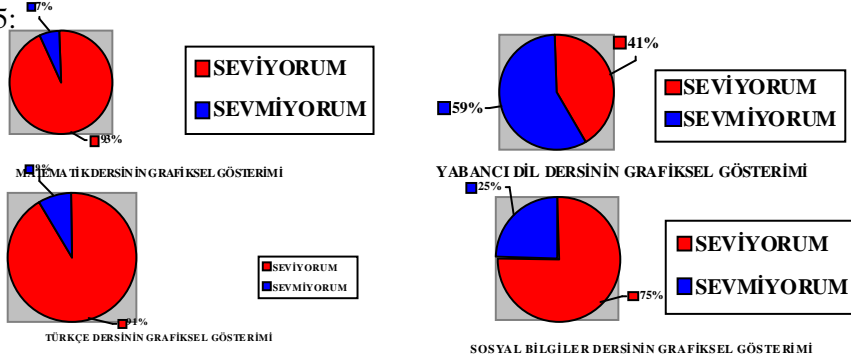
YORUM: Öğretmenim anlamadığım yerleri tekrar anlatıyor sorusuna öğrencilerin %94 her zaman yanıtını vermiştir. Tekrarlar ve bir konuyu yeterli derecede anlamak öğrenmeyi etkili kılacaktır. Bu nedenden dolayı eksik kalan

noktaların tekrar edilmesi önemlidir. Anket sorusuna alınan cevaplara bakılarak öğretmenin bu imkanı öğrencilere yeterli derecede sağladığı söylenebilir.

Soru 25: Bütün dersleri severim.

	MATEMATİK		Y. DİL		TÜRKÇE		S. BİLGİLER	
	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
ÖĞRENCİ SAYISI	43	3	19	27	42	4	41	5
YÜZDELİK DİLİMİ	%93	%7	%41	%59	%81	%9	%75	%25

Tablo 25:

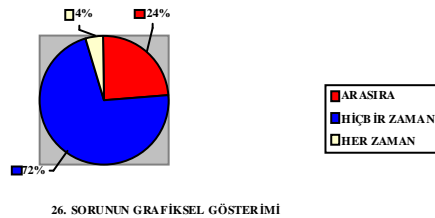

YORUM: Bütün dersleri severim maddesine öğrenciler matematik dersi için; %93 oranında dersten hoşlandıklarını ve %7 oranında da hoşlanmadıklarını ifade etmişlerdir. Burada çoğunluğun matematik dersini sevdiği gözlenmektedir. Türkçe dersi için de benzer bir sonuç vardır. Bu ders için de öğrenciler; %81 oranında dersi sevdiğini ve %9 oranında da sevmeyenlerini beyan etmişlerdir. Aynı şekilde sosyal bilgiler dersi için de aynı doğrultuda bir sonuç gözlenmektedir. Öğrenciler %75 oranında sosyal bilgiler dersini sevdiğini anlaşılmaktadır. Ancak bu üç dersi seven öğrencilerin yabancı dil dersi için aynı kanaati taşımadıkları anlaşılıyor. Çünkü öğrencilerin %75'inin yabancı dil dersinden hoşlanmadıkları anlaşılıyor. Bu sebebin dayandığı önemli değişkenlerin mutlaka araştırılarak, yabancı dil öğretiminin başarısı açısından bu çok önemli motivasyon ve hazır bulunuşluk düzeyinin geri kazanılması gerekir.

Soru 26: Ailem karnem kötü olduğunda beni cezalandırır.

	ARA SIRA	HİÇBİR ZAMAN	HER ZAMAN
ÖĞRENCİ SAYISI	11	33	2
YÜZDELİK DİLİMİ	% 24	% 72	% 4

Tablo 26:

26. SORUNUN GRAFİKSEL GÖSTERİMİ

YORUM: Ailem karnem kötü olduğunda beni cezalandırır sorusuna öğrencilerin %72'si hiçbir zaman yanıtını vermiştir. Ceza olumsuz davranışları yok edici nitelikte değil yalnızca gizleyici niteliktedir. Öğrencilere ceza vermek olumsuz davranışı yok etmemekte aksine onları gizleyerek devam ettirilmesini sağlamaktadır. Bundan dolayı öğrencilere ceza yerine olumsuz pekiştireç vermek daha uygun olacaktır.

IV. Sonuç ve Öneriler

A. Sonuç

“Öğrenmeyi Etkileyen Faktörler” adlı bu çalışmamızda, ilköğretim okullarında sürdürülen programların aksayan yönlerini bir akademisyen olarak edindiğimiz izlenimlerden yola çıkarak tespit etmeye ve bu konuda çözüm önerileri sunmaya çalıştık. Bu nedenle konu ile ilgili teorik bilgiler verildikten sonra, Kars ili merkezinde bulunan ilköğretim okullarında öğrenim gören 8. sınıf öğrencilerinden rasgele seçilmiş 46 öğrenciye, uzman görüşlerine dayalı 26 maddeden oluşan anket uygulanmış, elde edilen veriler frekans ve yüzde analiz yöntemleri kullanılarak tablolaştırılmış ve yorumlarla desteklenmiştir.

Öğrencilere uyguladığımız anket sonuçları incelendiğinde, öğrenmeyi etkileyen en önemli olumsuz faktörlerin dış faktörler olduğu yani okulun fiziki durumları ile öğrencilerin ekonomik yönden ailelerinden gerektiği kadar destek alamadıkları yönündeki faktörler olduğu gözlenmiştir. Ankete katılan öğrencilerin bir kısmı öğrenim gördükleri ilköğretim kurumlarının yeterince ısınmadığını, okullarının konum itibarıyla çok gürültülü bir yerde bulunduğunu, atölye veya laboratuvar gibi yerlerden gerektiği kadar yararlanamadıklarını, velilerinden yeterince harçlık alamadıklarını, defter, kalem gibi ders araç ve gereçlerini düzenli olarak sağlayamadıklarını belirtmişlerdir. Bütün bu ve buna benzer hususlar öğrenmeyi etkileyen olumsuz faktörlerdir.

B. Öneriler

Öğrenmeye üç temel faktör etki etmektedir. Bunlar: öğrenenle ilgili faktörler, öğrenme yöntemiyle ilgili faktörler ve öğrenme malzemesiyle ilgili faktörlerdir. Yapılan anket sonucunda bu öğelerden en çok öğrenenle ilgili faktörlerin öğrenmeye etki ettiği tespit edilmiştir.

Öğrenmenin etkili olabilmesi için daha çok öğrencinin ilgi ve ihtiyaçlarının karşılanması ön planda olmalıdır. Öğrencilerin içinde buldukları ruh halleri göz önünde tutulmalı verilmek istenen onların istedikleri şekilde verilmeye çalışılmalıdır. Tüm bunları yaparken onların eski yaşantıları güdü durumlarıyla hazır oluş düzeyleri göz ardı edilmemelidir. Öğretmenler öğrencilere neyi nasıl verirselere öyle alırlar. Öğretmenler, öğrencilere bir konuyu veya bir problemi ne kadar isteyerek aktarırsa öğrenciler de o kadar istekli alırlar. Böylelikle öğrencilerin öğrenmeleri kalıcı olur.

Öğrenenle ilgili etkenlerin yanı sıra öğrenme malzemesi ve öğrenme yöntemlerinin de önemli olduğu yine anket sonuçlarından anlaşılmaktadır.

Öğrenme ortamı öğrenmeye ne denli elverişli olursa hem öğrenci için rahat bir öğrenme ortamı olur, hem de öğretmen için bilgilerin nitelikli olarak aktarılması kolaylaşır. Öğrenme ortamının etkinliğini bozan en önemli faktörün gürültü olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Ortamda oluşan gürültü dikkat dağılmasına yol açacağından öğrenciler bilgileri gerçek anlamda algılayamayacaklardır.

Diğer etken olan öğrenme yöntemleri ile ilgili olan faktörler öğrenenle ilgili etkenlerden sonra en çok rastlanan problem olarak ankete yansımıştır. Bir öğrenme sürecinde ne kadar farklı yöntem denenirse öğrenme o kadar kalıcı olur. Unutulmamalıdır ki etkili bir öğrenme, öğrencide hitap ettiği duyu organları ölçüsünde kalıcıdır. Öğretmen kullandığı yöntemlerin çeşitliliğiyle daha çok duyu organına hitap eder.

Gerek öğretmenler gerekse veliler bu faktörlere dikkat ederek nitelikli eğitime ulaşabilirler. Ancak böylelikle istenen hedefe ulaşarak gelecek için topluma iyi nitelikli bireyler kazandırılabilir.

Abstract: It is always necessary to learn the knowledge given by the teachers for the students to be successful as we all know and to succeed to be made enough study to make the learned knowledge permanent. There are many psychological, social and physical factors that influence the people while learning and studying on the subjects. Shortly, all the instruments and inputs to be put into account are the basic variables influencing the learning success. In our study, we evaluated the variables that are questioned by our questionnaire according to the students' beliefs, experiences and commands to give some information about the present situation.

Key Words: Education, teaching, the factors that influence the learning success.

Kaynakça

- Tekin, Halil. (2004). “**Eğitim de Ölçme ve Değerlendirme**”. Yargı Yayınevi, Ankara, s: 2 – 4.
- Senemoğlu, N. (2005). “**Gelişim Öğrenme ve Öğretim**”, Gazi Kitapevi, Ankara, s: 10 – 25.
- Bacanlı, H. (2005). “**Gelişim ve Öğrenme**”, Nobel Yayın ve Dağıtım, Ankara, s: 55.
- Oktaylar, H. C. (2006). “**KPSS Eğitim Bilimleri Sınava Hazırlık Kitabı**”, Yargı Yayınevi, Ankara, s: 20 – 35.